

Gruppsamtal samt deltagande observation – läsvaneundersökning med de yngsta eleverna

Det finns flera sätt att ta reda på hur de yngsta och de ännu ej läskunniga eleverna förhåller sig till läsning. Här beskrivs två sätt som förhoppningsvis kan inspirera. Ett är att prata med barnen i en stor grupp, eller i några mindre grupper, där ni lägger ut ett antal saker på golvet, exempelvis 2-3 böcker, en serietidning, en reklambild, en barnfilm baserad på en bok, en populär logotyp, ett spel med text, en surfplatta eller annat som kan associera till läsning. Om ni har tillgång till ett skolbibliotek kan samtalet äga rum där och eventuellt i samverkan med bibliotekarien.

Inled med att berätta att ni vill ha barnens hjälp med ett forskningsuppdrag. Uppdraget går ut på att ta reda på vad barnen vet om läsning. Samtalet bör inte ta längre än 20–30 minuter i anspråk och det är frivilligt för barnen att vara med.

Förslag på frågeteman för samtalet (anpassa efter egna förutsättningar)

- Berätta om en av sakerna på golvet - vad tänker du när du ser det här?
- Fråga om någon har en älsklingsbok/film/serietidning/fiktiv karaktär. Varför är den så bra?
- Fråga om miljön. Hur ska det vara när man ”läser”?
- Fråga vad barnen tycker om högläsning/sagostund. Minns ni något särskilt roligt eller tråkigt?
- Fråga om barnen tycker att det är viktigt att kunna läsa. Varför det?
- Fråga om det finns något barnen skulle vilja läsa om – till exempel djur eller universum?

Flerspråkiga barn kan ha tillgång till ett annat lands barnlitteratur och populärkultur samt är bekanta med andra skriftspråk än svenska. Uppmärksamma gärna detta så att alla barns erfarenheter synliggörs.

Vid samtalet är det viktigt att ni är två, så att en av er kan dokumentera vad barnen säger. Glöm inte att tacka barnen för hjälpen.

Ett annat sätt att undersöka barns förhållningssätt till läsning är en medföljande eller en deltagande observation på ett bibliotek. Det är svårt att observera många barn på en gång så välj förslagsvis ett eller två barn som ni kan följa och samtala med. Berätta för barnen att ni har ett uppdrag och behöver deras hjälp med att förstå vad barn gör på ett bibliotek och vad de tycker om bibliotek (ni kan förklara att ni är vuxna och har glömt bort hur det är att vara ett barn). Var noga med att barnen ni observerar har gett sitt medgivande. Ni kan också fotografera det som barnen tycker är viktigt att ni tar med er till uppdraget, eller låta barnet självt fotografera.

Observera till exempel:

- Hur barnen rör sig i rummet.
- Vilka de samtalar med (varandra, bibliotekarier, lärare, andra besökare) och om vad, samt vilka typer av frågor och funderingar de har i denna miljö.
- Hur de hittar i hyllorna. Går de direkt till det de känner igen? Frågar de någon, och hur formulerar de i så fall de frågorna? Tittar de på omslag? Letar de endast i hand-öga höjd? Frågar de och jämför med varandra? Bryr de sig inte om att leta?
- Var de väljer att sitta.
- Vad de väljer att göra och med vem.

Viktigt i samband med observationer och gruppsamtal är att så snart som möjligt anteckna vad ni har observerat och samtalat om, så var noga med att planera in tid för detta. Ni kommer att upptäcka att det går förvånansvärt fort att glömma detaljerna om ni inte sammanställer anteckningarna snarast.